

Evaluatie en doorontwikkeling experimenten democratische vernieuwing (collegebrief 13 november 2019)

Voorzitter: H.E.H. van Niejenhuis (PvdA)

Aanwezig: de dames W. Paulusma (D66), I. Jacobs-Setz (VVD), L. van de Giessen (CDA), K.A. Blauw (PVV) en de heren J. Sietsma (GroenLinks), J. Visser (GroenLinks), J.P. Loopstra (PvdA), W.H. Koks (SP), P. Rebergen (ChristenUnie), T. van Zoelen (PvdD), D. Mellies (100% Groningen), A. Sijbolts (Stadspartij), M.J.H. Duit (Student & Stad)

College: de heer P.S. de Rook (D66)

Namens de griffie: W.H. Bierman

00:33:00

Voorzitter: Welkom allemaal. We hebben net een beeldvormende sessie gehad over democratische vernieuwingsprojecten in de stad. En we gaan nu verder met elkaar in gesprek als raadsleden, over hoe het verder gaat met de democratische vernieuwing. Ik stel voor dat wij richting elf uur gaan afsluiten. En voordat ik de heer Koks het woord geef, zou ik jullie willen uitnodigen om dat, net als zojuist, zoveel mogelijk in de vorm van een gesprek te doen. En degene die een woordvoering heeft, ik snap dat het lastig is om die nu meteen om te batterijen, maar ik zou het fijn vinden, als we een beetje op elkaar kunnen reageren. Goed Wim, ga je gang. De heer Koks.

00:44:42

De Heer Koks: Ja, Voorzitter, een beetje een orde kwestie. We hebben nu een beeldvormende sessie gehad. En ik vond het al merkwaardig om dan gelijk een meningsvormende te doen. Want meestal denk ik dan even na.

00:44:58

Voorzitter: Is jouw mening helemaal veranderd, Wim? Na de beeldvormende sessie?

00:45:01

De Heer Koks: Er zijn toch een aantal elementen in mijn mening die inderdaad nog even overweeg. Hoe je het ook wendt of keert, elf uur is voor iemand van mijn leeftijd wat belastend. En als er nu toch niet echt een tijdsdruk op zit, waarom zouden we dan deze discussie niet wat meer recht doen, door toch te kijken of we dat op een later tijdstip zouden kunnen laten plaatsvinden?

00:45:32

Voorzitter: Ik kijk even rond naar de rest van de zaal.

00:45:38

De Heer 1: Volgens mij gaat het er nu toch vooral om, om dingen mee te geven voor het uiteindelijke raadsvoorstel welke komt? En dan komt het raadsvoorstel nog weer ter bespreking, meningsvormend, weer in een commissie. Dus dan kunnen we er toch veel uitgebreider nog op ingaan?

00:45:53

Voorzitter: Ik zie daar meer instemmende reacties op, dan op jouw voorstel Wim. Ik heb je wel gehoord en ik wil jou best de mogelijkheid geven, om als eerste het woord voeren, zodat je nog scherp van geest bent. Goed, ik wil niet zozeer met de spreektijden gaan werken, maar wat meer proberen jullie uit te dagen om met elkaar in gesprek te gaan. Daar mogen jullie zelf invulling aangeven. Wel is het zo, dat er een aantal dingen zijn genoemd in de stukken waar het college graag uw mening over wil horen. Die wil ik nog even noemen, dat zijn er drie. Dus een mening geven over de uitkomst van de evaluatie. In hoeverre herkennen jullie dat, of willen jullie dat aanvullen? Een mening vormen over de lessen die er te trekken zijn voor ons als raad, maar ook voor college, ambtenaren, en in de samenwerking met de bewoners. En als laatste, wil het college ook input ophalen voor doorontwikkelen op die experimenten, zodat we van het college straks een agenda kunnen verwachten op de democratische vernieuwing in de komende twee jaar. Ondertussen wordt de stroom geregeld van mevrouw Paulusma. Wie mag ik als eerste het woord geven? De heer Van Zoelen zie ik al.

00:47:10

De Heer Van Zoelen: Ja, dank Voorzitter. Ik ben het wel eens met de heer Koks, dat het een beetje vreemd is dat het zo snel achter elkaar is. Maar ik wil wel even wat punten noemen die mij zo opvallen. Ten eerste, nou heel erg dank voor alle mensen die ook online aanwezig zijn geweest. Wij vinden het ook erg belangrijk dat er wat participatie is, opdat democratie dichterbij de bewoners komt. En ook dat wij als politici of raadsleden daar ook signalen uit opvangen. Dus het is mooi dat deze vijf experimenten zijn geweest, en dat we dan ook verschillende aspecten hebben kunnen zien. En dat we daaruit verder kunnen gaan en kijken van wat we mee kunnen pikken. Een paar vragen die bij mij opkwamen is eigenlijk over het algemeen van, in hoeverre kan je gebruik maken van bestaande structuren die al in de wijk zijn? Er zijn al mensen die bezig zijn in de wijkraden, dus ik ben benieuwd van, hoe kan je de samenwerking met de al bestaande wijkorganisaties opzetten, zodat je iets krachtiger krijgt? En ook een vraag die bij mij opkomt is van, is er een gemene deler qua thema's, die spelen over verschillende wijkraden? Ik denk dat bijvoorbeeld de hondenbakken, dat het ook iets is waar op andere plekken in de gemeente behoefte aan is. En dan denk ik van: 'Ja, moet je zoiets in de wijkraad bespreken?' Of zou je dat op een hoog level in de gemeenteraad kunnen beslissen? En het is wel goed om te kijken van, welke thema's spelen er. Ook een vraag die in mij opkomt is van, we hebben nu een paar experimenten gehad die speelden in stedelijke gebieden. En hoe trek je dit door naar dorpse gebieden; Haren, Den Boer, Glimmen? En een vraag ook voor de coöperatieve wijkraad. Dat is eigenlijk een experiment geweest die vergeleken met andere experimenten, waar tenminste zes raadsleden bij betrokken waren geweest, een panel van vierhonderd mensen. Een heel opgeblazen project. En de vraag is, als je voor die richting kiest van ja, kan je dat ook dragen met ambtelijke ondersteuning? En ik denk ook, kan je dat überhaupt ook met raadsleden aanvullen? En dan is het ook de vraag van, op welke manier moet een raadslid bij zo'n wijkraad betrokken zijn? Dat is ook wel iets waar we dan over nadenken. En ik denk niet dat de manier zoals dat bij de corporatieve wijkraad is gebeurd, dat dat de juiste manier is.

00:49:51

Voorzitter: Ik hoopte dat de eerste spreker iets zou zeggen waar andere mensen op zouden willen reageren, en dat is gelukt. Mevrouw Paulusma.

00:49:56

Mevrouw Paulusma: Ja zeker meneer de Voorzitter. Want ik was eigenlijk wel benieuwd, die experimenten hebben ook wat gedaan met hoe ik over mezelf denk. Ook als raadslid. En ik ben wel benieuwd of dat dat ook met u gedaan heeft.

00:50:10

De Heer Van Zoelen: Nu eigenlijk nog niet zozeer, want ik ben niet in die zin als raadslid erbij betrokken geweest. Maar ik zie dus wel wijkraden waar ik op werkbezoek ga. Dus het is misschien wel belangrijk dat een raadslid daar meer betrokken bij is. Maar in de vorm zoals het in de Oosterparkwijk is gebeurd, vraag ik mij af of dat de juiste manier is. Omdat het heel arbeidsintensief voor een raadslid kan zijn.

00:50:33

Mevrouw Paulusma: Mijn vraag had niet zozeer te maken met actief deelnemen aan een van de experimenten, maar bent u als representatieve vertegenwoordiger ook anders over uw rol na gaan denken over dit gebeuren? Of heeft dat u nog niet bereikt?

00:50:50

De Heer Van Zoelen: Als ik heel eerlijk ben, heeft mij dat nog niet zo bereikt. Maar dat zou misschien wel een punt ter verbetering kunnen zijn.

00:51:02

Voorzitter: Wil jij hierop reageren? Want anders ga ik even naar Hans.

00:51:11

De Heer 2: Graag zelfs. Ik lobby hier nu drie jaar, en ik ben regelmatig geweest in Leeuwenborgh. Ik ben regelmatig rechtmatig bij het wijkbedrijf Selwerd geweest, en op een kleine afstand heb ik de wijkcorporatie Oosterpark in zijn ontwikkeling gevolgd. Die andere twee wat minder, moet ik zeggen. En wat heeft het bij mij gedaan, om even op die vraag rechtsreeks te reageren. Ik heb in Selwerd en Leeuwenborgh, heb ik een groeiende groep dolenthousiaste bewoners gezien, die op hun eigen wijze met die wijk bezig waren. En dat varieerde van een stadscamping tot het inhoud geven van wat die wijken hebben. Een heel divers gezelschap, leuke initiatieven, leuke activiteiten enzovoort. En vanuit mijn achtergrond, zijn dat gewoon sociaal culturele activiteiten, pur sang, die zich daar ontwikkeld hebben. En ik heb ook gezien dat die omgevingsteams daar inderdaad een wisselwerking mee hadden. Maar ik heb me ook gerealiseerd, dat die activiteiten alleen maar mogelijk zijn dankzij ondersteuning. Ambtelijke ondersteuning, of externe procesbegeleiders of een projectleider zoals op die [onhoorbaar]. Dus het heeft financieel gezien, nogal wat consequenties voor de gemeente als je dat doorzet.

00:52:55

Voorzitter: Ja, ik wil even van de driehoek een vierkant maken en ook meneer Sietsma even de kans geven om een duit in het zakje te doen.

00:53:04

De Heer Sietsma: Ja, dank u wel Voorzitter. Nou, ik vind het wel een mooie vraag die

mevrouw Paulusma stelt. Want ik had een mooi woordvoering voorbereid. En gaandeweg het gesprek wat we zonet hadden met de bewoners, dacht ik: 'Wie ben ik nou weer om vooraan te gaan staan met mijn mooie woordvoering?' Want zij doen fantastische dingen. En dat zou raadsleden wel een beetje bescheidener mogen maken over wat wij allemaal verzinnen voor wat er in wijken nuttig en nodig is. Dus dat doet het wel met mij. En ik denk dat we echt veel meer als raadsleden het gesprek moeten aangaan met inwoners van wijken, maar ze ook veel meer ruimte moeten geven tot echte zeggenschap.

00:53:54

Voorzitter: Mevrouw Paulusma.

00:53:55

Mevrouw Paulusma: Daar wil ik heel graag een vraag over stellen. Want ik herken dat heel erg, die bescheidenheid, al zouden een heleboel mensen dat misschien niet zo bij mij herkennen, maar het is wel zo. Maar u zegt: 'Goh, we zouden ons wat bescheidener moeten opstellen en wat meer ruimte moeten laten om het gesprek ook daar te laten plaatsvinden, waar het hoort.' Maar zouden wij als raad dan ook nog het gesprek onderling met elkaar moeten voeren? Over wat dit dus voor ons zou kunnen betekenen?

00:54:28

De Heer Sietsma: Ja, dat denk ik wel. We moeten ons wel afvragen wat de dingen zijn waar wij ons echt zelf druk over moeten maken, en wat onze bevoegdheid als raad is. En wat we met een gerust hart kunnen en moeten overlaten aan mensen in de wijk zelf. Ik denk dat we daar wel een goed gesprek over moeten voeren. En ik zou er wel voor willen pleiten om dan, als we dat gaan doen, niet te verzanden in eindeloze structuurdiscussies. Want dat doen we al genoeg. We denken heel graag in structuren en in organisatievormen en bevoegdheden en dat soort dingen. Terwijl wat mij opvalt, als je praat met mensen die zo actief zijn in die wijken, is dat zij eigenlijk denken in processen. En dat zij denken in, wat kunnen we hiervan leren? En met wie zouden we nog meer moeten samenwerken? En dat is een hele andere benadering dan weer allerlei structuren in het leven roepen.

00:55:48

De Heer Koks: Nog even op die vervolgvraag van Wieke doorgaan. Kijk, de contacten in de wijk blijven natuurlijk niet alleen beperkt tot een aantal initiatieven die in dit kader hebben plaatsgevonden. Wij hebben ook heel veel contacten met allerlei actiegroepen, die vanalles en nog wat willen bereiken, in hun wijken. Dat zijn ook vormen van democratie invloed die mensen hebben op het beleid van zo'n overheid. Dus ik wil het ook niet beperken tot die democratie experimenten, die we aan het uitvogelen zijn. Het is dus veel breder, dan alleen die democratische experimenten. Nog even aanvullend op wat jij in het begin zei. En dat vind ik ook terecht, in de stad hebben we dertig bewonersorganisaties ofzo, waarvan de ene een bloeiend bestaan leidt, en de ander een rudimentair bestaan. Maar die bewonersorganisaties worden eigenlijk helemaal niet betrokken in de discussie over hoe je de democratie hierin stad wilt vormgeven. Wanneer hebben we het voor het laatst over die bewonersorganisaties gehad? Nog nooit. Ik weet dat daar heel verschillende opvattingen en ideeën over bestaan, maar ik vind die structuur van dertig bewonersorganisaties, daar moeten we nodig eens naar kijken, wat we daar nu van vinden, en wat daar de meerwaarde van is om belangen in buurten te behartigen.

00:57:03

Voorzitter: Dank je wel. De heer Rhebergen.

00:57:06

De Heer Rhebergen: Dan moet ik eigenlijk een haakje vinden om er een zeshoek van te maken. Maar dat kan wel, want er zijn er dertig slimme bewonersorganisaties, wat mijnheer Koks zegt. Maar die zullen uiteenlopen in een de manier van sterkte. Maar dat was met deze experimenten natuurlijk ook, dat liep heel erg uiteen van, hoe die waren vormgegeven. En wat ze uiteindelijk zeiden. Nu stond in de brief van november 2019, dat vanuit het college werd aangegeven; eigenlijk gaan we op zoek naar een Gronings model voor democratische vernieuwing. Dat vraag ik me dus heel erg af. Want je kunt niet, wat in de ene wijk werkt, ook bij de andere wijken doen. Dus waar het volgens mij veel meer in zit, en dat was wat één van de insprekers in een vorige sessie zei, is de houding die gemeenten hebben tegenover alle initiatieven die vanuit de wijken ontstaan. En aan de andere kant kunnen we mensen uitdagen om mee te doen. Ook daar kunnen we dingen in doen. En die dingen moeten dan bij elkaar komen. Dan ligt het heel erg in de houding juist van de medewerker, volgens mij, vanuit de gemeente. Maar dat geldt denk ik ook voor college en raad van, hoe ga je daar dan mee om? En geef die mensen ook de ruimte om daar wat mee te doen. En dat zal dus van wijk tot wijk of van buurt tot wijk, zal het verschillen hoe dat er dan uit ziet.

00:58:21

Voorzitter: Dank u wel. Ik heb u een beetje uitgedaagd om een gesprek te voeren. Maar als je niet zo snel kunt improviseren, is er ook iemand die een wat meer klassieke woordvoering zou willen doen? Want dan is dat misschien het begin van een volgend gesprek? Of kap ik het te snel af, en moeten hier nog dingen over gezegd worden? Er zijn een aantal mensen die een woordvoering willen houden. Ik ga eerst naar [onhoorbaar]

00:58:45

De Heer 2: Dank. Ik zal het ook wel een beetje speels doen, dan kom ik u ook nog een beetje tegemoet. Want eigenlijk vind ik ook een uurtje te kort voor een voor ons belangrijk onderwerp. Aan de andere kant, en dat is denk ik wel een voordeel voor iedereen die dit nu moet volgen, laat ik wel de partijpolitiek even los. Want de wethouder heeft in zijn introductie, in het vorige blokje, al even geschetst wat de geschiedenis is voor die experimenten. En dat begon eigenlijk in 2014. En dat ligt ogenschijnlijk in een ver verleden. En een aantal onder ons zullen die discussie niet eens hebben meegemaakt. Dat viel samen met het wijkwethouderschap wat het college invoerde en Stadspartij was daar best wel sceptisch over destijds. Ik ga mezelf niet citeren, maar in 2015 volgde er wel een beetje een kentering daarin, en binnen mijn eigen partij ook. En die kentering was natuurlijk ook, en dat zei een van de mensen in het vorige uurtje, een van de mensen die heeft meegedaan aan de experimenten, dat je wel kan meedoen aan gemopper. Maar meedoen geeft zoveel meer energie. En ook met dat idee ben ik destijds in die CWR gaan zitten. Ik ga dan toch een beetje terug in wat ik weleens in verleden ook heb betoogd, en dat is, wij slagen er als politiek vaak niet in of onvoldoende in, om in te spelen op de wensen van onze inwoners, wijken en dorpen. En gebiedsgericht werken, dat betekent, in elk geval voor de Stadspartij, maar ook voor mij persoonlijk, dat je loslaat en inwoners de ruimte geeft. En dat je dus ook verantwoordelijkheid loslaat. Maar niet alleen loslaat, ook durft los te laten. En dat het veel

meer een samenspel wordt. Dat is ook wel een beetje een zorg, die ik de laatste maanden ook heb gehad in aanloop naar deze bijeenkomst, dat kon vanwege corona niet doorgaan. Het lijkt af en toe een beetje een tegenstelling te worden tussen, aan de ene kant de bewoners, aan de andere kant de gemeenteraad, het college zit er nog ergens, en dan heb je ook nog een ambtelijke organisatie die van alles wil. En in mijn beleving is het onvoldoende een samenspel, en is dat de zorg die ik heb. En zou ik veel liever zien, dat wij het meer gezamenlijk doen. En dat heb ik ook bij de CWR ervaren. Wat ik heb geleerd wat de gebiedsteams doen, wat de gebiedsteams kunnen betekenen, dat mis ik heel erg.

01:01:21

Voorzitter: Meneer Koks.

01:01:22

De Heer Koks: Ja, het woord 'samen', dat triggert mij wel een beetje. Onze opvatting is, dat hoe je het ook wendt of keert, er spelen belangen in buurten en wijken. Wijkbewoners kunnen een ander belang hebben. Die kunnen het belang hebben dat ze fatsoenlijke huisvesting hebben bij een woningbouwcorporatie. De gemeente kan een ander belang hebben. Een corporatie kan een ander belang hebben, de raad, en politieke partijen hebben al andere belangen. Dus om er een soort warme, wollen deken overheen te gooien van, we doen het allemaal gezellig samen, dat staat haaks op de werkelijkheid. Wij vinden juist dat die tegenstellingen in belangen helder moeten worden, want van daaruit kun je zien wat het er te bereiken valt. Dus dat is ook ons grote bezwaar op die collectieve wijkraad; dat is een soort warme, wollen deken waar geprobeerd wordt gezellig en leuke dingen te doen. Maar zo zit de werkelijkheid niet in elkaar. Bewoners kunnen andere belangen hebben dan politieke partijen. Dus wij baseren onze bewonersparticipatie met name op belangentegenstellingen, waaruit je vervolgens kunt kijken wat voor leuke dingen daaruit te realiseren zijn.

01:02:25

Voorzitter: De Heer Sijbolts wil even reageren.

01:02:31

De Heer Sijbolts: Volgens mij maakt de heer Koks de CWR nu belangrijker dan dat die in elk geval voor mij is. Het zijn CWR is een experiment geweest, waarin heel veel ingrediënten zijn gestopt, zoals zo'n wijkpanel; een combinatie van wijkbewoners en gemeenteraadsleden. En dat is een experiment geweest waarin allerlei verschillende dingen zijn geprobeerd. En ik kijk liever niet naar het op zichzelf staande experiment, maar juist alle ingrediënten die daarin zitten. Wat heb je daar geleerd? En wat kan je gebruiken om onze inwoners beter te betrekken. En juist om in wijken en buurten, inwoners te laten meebeslissen en meebesluiten over zaken die hun aangaan. U noemde al behoefte aan woningen. Dat is misschien een iets te groot onderwerp, maar je zou inwoners wel kunnen laten meedenken: 'Waar moeten die woningen dan komen?'

01:03:26

Voorzitter: Mevrouw Paulusma.

01:03:27

Mevrouw Paulusma: Ja, dank u wel Voorzitter. Ik was wat getriggerd over het beeld wat

meneer Koks heeft over 'samen'. Want als wij kijken naar die democratische experimenten, laat dat ook een middel zijn om tot elke keer weer iets beters te komen, dan is 'samen' niet het met elkaar eens zijn, dan is 'samen' afspreken dat je het ook oneens kunt zijn met elkaar. En dat het dus ook niet altijd een strijd hoeft te zijn en dat er dus ook niet een verliezer of een winnaar hoeft te zijn. Maar dat je er samen in zit. Want uiteindelijk willen wij, het waren net gemeenteraadsleden en burgers, we zijn het uiteindelijk allemaal. Ik proefde dat vanavond ook heel sterk, en ik dacht daar ook heel veel aan in de voorbereiding, bijvoorbeeld het enorme drama rond de toeslagenaffaire. Als je dat helemaal afpelt, komt dat ook heel erg neer op hoe wij naar elkaar kijken, als burger en als overheid. En uiteindelijk dat drama wat zich daar voltrokken heeft, is omdat we niet meer naar elkaar keken als mens, maar als instituut en als iets wat je niet kon vertrouwen. En mijn zorg zit heel erg op die strijd lust en die continue tegenstelling. Ik denk dat we elkaar, en juist ook kwetsbare burgers, waar u heel terecht heel vaak voor op komt, heel erg tekort mee doen. Want ik denk dat het namelijk gaat over elkaar weer leren kennen. Ik vond het heel mooi dat mevrouw Reehorst zei uit de Wijert: 'Het is heel hard werken en we zijn het niet altijd met elkaar eens, maar er is wel een soort van gedeeld belang, en dat is wat anders dan strijd.'

01:04:55

Voorzitter: We hebben een reactie van de heer Koks en dan gaan we naar een andere woordvoerder.

01:05:03

De Heer Koks: Het woord samen suggereert ook, dat er een zekere machts gelijkheid is tussen partners. En dat is dus per definitie niet zo. Bewoners boksen op tegen een ambtelijk apparaat of tegen een politiek apparaat, of tegen een woningbouwcorporatie. Die machtsongelijkheid bepaalt hoe mensen hun belangen al dan niet kunnen realiseren. Dus dat is een tweeledige niet samen zijn, namelijk machtsongelijkheid en belangentegenstellingen.

01:05:35

Mevrouw Paulusma: Ik zal daar kort op reageren. Ik denk dat we ook nooit tot elkaar komen, als je zo naar de wereld blijft kijken. En ik denk dat we juist wel gedeelde belangen hebben, ook omdat we verschillende rollen hebben. U doet nu namelijk ook een heleboel ambtenaren tekort, want ik heb ook gezien wat er gebeurd is. Dat is niet op basis van macht, dat is heel vaak op basis van kwetsbaarheid. Ik zie dat ook bij een heleboel bewoners. En ik moet ook wel eens denken aan, ik vergis me steeds in wat die man was, maar Lorenz die zei over het vlindereffect, als een vlinder wappert in Brazilië, kan dat een orkaan veroorzaken in Amerika. Dat is dit ook. En volgens mij moeten we wel, en dat zeiden heel veel bewoners ook, ruimte zijn voordat, al is het maar een kleine beweging, dat kan iets heel groots veroorzaken.

01:06:28

Voorzitter: Ik wil even naar iemand die we nog niet zoveel gehoord hebben vanavond.

01:06:31

De Heer Loopstra: Met alle respect voor het gesprek nu, zoals dat tegenwoordig heet. Ik wilde het toch graag wat praktischer houden. Kijk, ik vind het een hele academische

discussie nu, zelfs de toeslagenwet wordt erbij gehaald. Het is gewoon zo dat het college, of de raad zelf, met vijf experimenten is gekomen. Vijf experimenten die erg waardevol waren, die heel verschillend waren. De vraag is: 'Wat vonden wij ervan? Wat willen we daarmee?' En daar heb ik tot nu toe nog niets over gehoord. Dus daar wilde ik ook graag wat over zeggen. Maar er waren ook anderen die wat wilden zeggen. Ik heb zelf in die wijkraad gezeten in Oosterpark en ik ben ook bij vier van de vijf evaluaties geweest. En ik vond het heel mooi. Het is zoals de wethouder het ook al in het begin zei: 'Het moet anders, maar we weten nog niet hoe.' En dat zal blijven. Ik denk niet dat we over tien jaar een oplossing hebben voor de participatie. Feit is wel dat dat zo'n tien procent van een bevolking, heeft onderzoek uitgewezen, tien procent van een bevolking in een stad of gemeente, geïnteresseerd is in de plaatselijke politiek, en één procent is dan een beetje actief. En ja, dat is niet veel. En daar moeten we gewoon wat aan doen. En het zal een blijvend gevecht zijn, om meer mensen erbij te halen. Een mooi voorbeeld was natuurlijk, er zijn er twee in de coöperatieve wijkraad die mij zo te binnenschieten, en dat zijn Henk Wieringa en Thea, die op een bepaald moment door zo'n wijkraad politiek geïnteresseerd zijn en meedoen. Alleen er zitten haken en ogen aan het feit. Het begint al met het feit dat er wordt gezegd: 'Ja, jullie zijn nu de baas van de wijk. Jullie kunnen alles bepalen.' Maar dat is natuurlijk niet zo, want je hebt gewoon heel veel stedelijk. Dus die teleurstelling is natuurlijk al vrij snel. En de vraag is ook: 'Is de gemeentelijke organisatie ertoe bereid, bijvoorbeeld die coöperatieve wijkraad Oosterpark, om daaraan mee te doen?' Want je ziet vaak dat de ambtenaren die veel contact hebben met inwoners, op een bepaald moment tot een goed gesprek komen, tot afspraken komen. Maar dan gaat zo'n ambtenaar de black box in van een gemeentelijke organisatie, en vervolgens kan er helemaal niks. Ik heb het meegemaakt bij de CWR, dat er op een bepaald moment er een heleboel afvalbakken zouden worden geplaatst, dat CWR daartoe besloot. En het antwoord van de gemeente was: 'Nee, de Oosterpark is pas over anderhalf jaar aan de beurt.' Ja, zo werkt dat niet. En dan krijg je geen vertrouwen natuurlijk bij de mensen.

01:09:08

Voorzitter: Een aantal mensen wil reageren. Ik beging bij de heer Rhebergen.

01:09:13

De Heer Rhebergen: Dank, Voorzitter. En ik ben niet helemaal met meneer Loopstra eens, dat hier nog niets is gezegd op de vragen van het college. Ook daar zijn verschillende dingen van aangestipt, waaronder dus de rol van de gemeente. En daar wil ik wel even ook op reageren. De heer Sijbolts, die de rol van de gebiedsteams aangaf, en de positie van de gebiedsteams. Dat wil ik onderscheiden, dat die heel belangrijk is in verschillende wijken, en dat vanuit daar ook juist de aansluiting kan worden gezocht bij de verschillende experimenten. Volgens mij is dat juist ook het laagdrempelige onderdeel van de gemeentelijke organisatie, die goed benaderbaar is voor de inwoners. Dat mag nog wat meer bekend worden. Maar ik heb zelf ook gezien, dat door zo'n gebiedsteam, sommige dingen juist vrij gemakkelijk georganiseerd kunnen worden, geregeld kunnen worden, of waar je snel antwoord op kunt krijgen. Dus ik onderscheid het wel van de heer Sijbolts' belang van de gebiedsteams.

01:10:06

De Heer Loopstra: Dat heb ik ook niet ontkend. Juist anders gezegd, bij de coöperatieve wijk in Noordspui zag je, dat het gebiedsteam het eerste jaar heel faciliterend bezig was. Dus ondersteunend. Wij mochten allemaal zeggen, en zij ondersteunden ons. En vervolgens, na een jaar, hebben ze meer de regie gepakt. En dat heeft heel goed gewerkt. Als je kijkt naar de CWR, dat was het tweede jaar beter dan het eerste jaar. En dat kwam door de rol van het gebiedsteam. En de heer Mennes zei al, dat hij respect had voor de mensen van het coöperatieve wijkraad. Waar ik veel respect voor heb, het is niet gewoon om namen te noemen, maar Frank Brander die ook al werd genoemd door de heer Sijbolts, dat is een man die gewoon tropenjaren heeft meegemaakt. Die echt voor tien ambtenaren gewerkt heeft, en die heeft mede ervoor gezorgd, dat in het tweede jaar er toch resultaten zijn geboekt. Dat wilde ik nog even meegeven. Tot zover.

01:11:01

Voorzitter: De heer Sijbolts, dan mevrouw Paulusma.

01:11:05

De Heer Sijbolts: Dank, Voorzitter. Konden we de heer Brander maar klonen, heb ik weleens tegen de heer Brander zelf gezegd. Ik heb samen met de heer Loopstra in de CWR gezeten. Heeft u net als ik ook gemerkt, dat even los van die gebiedsteams, die werken natuurlijk aan de hand van gebiedsprogramma's. Bent u het met me eens dat wij juist inwoners, dan gaat het ook over die hondenbakken, dat is dan technisch misschien niet helemaal gegaan zoals u en ik hadden gewild, maar zou het niet fijn zijn als inwoners in hun wijken en dorpen, juist veel meer invloed kunnen krijgen en dat we dat geven op die gebiedsprogramma's?

01:11:43

De Heer Loopstra: Nou, ik denk dat het op die gebiedsprogramma's zou kunnen. Maar je moet eerlijk zijn richting mensen in gemeenten, er is ook een stedelijk belang. En het stedelijk belang kan soms gewoon belangrijker zijn, dan wijkbelang. Dus je moet goed afbakenen, waar gaat zo'n wijkraad over en waar gaat het niet over? Maar bijvoorbeeld, dat wijkpanel, waarvan de heer [onhoorbaar] nog wat wel kritisch over was, maar ik vond het een heel groot succes. Want dan betrek je de inwoners er wel bij. En ja, je kunt nooit iedereen bereiken, maar ik vond het wijkpanel een groot succes bij ons.

01:12:24

De Heer Sietsma: Ik heb een reactie op meneer Loopstra. Want hij zei op een gegeven moment dat de coöperatieve wijkraad de boodschap had meegekregen: 'U bent nu de baas van de wijk.' Ik denk zelf dat wij destijds, ik was er persoonlijk niet bij, maar dat deze raad destijds het ten onrechte heeft gelaten bij die boodschap. We hadden veel preciezer moeten zijn van, waar gaat u dan wel over en waar gaat u dan niet over? En zonet zei u dat eigenlijk zelf ook al, natuurlijk zijn er onderwerpen die wijkoverstijgend zijn. Natuurlijk zijn er onderwerpen die in de wijk spelen, maar waarvan je uit algemeen belang toch zelf als raad iets wilt vinden of moet vinden. Daar moeten we vormen voor vinden. Maar ik zou er wel op aan willen dringen, dat we juist de zeggenschap van zo'n coöperatieve wijkraad vergroten, en het bereik waar zij iets van mogen vinden ruimer maken dan waar ze nu over zijn gegaan.

01:13:23

Voorzitter: Mevrouw Blauw van de PVV.

01:13:28

Mevrouw Blauw: Ik wilde eigenlijk ook een beetje over het proces zeggen. Ik heb ook wat vragen. En sommige dingen snap ik ook niet helemaal goed. Ja, er zijn al veel democratische instrumenten in gebruik. En ja, democratie hoeft wat ons betreft niet te worden vernieuwd. Er is de mogelijkheid tot stemmen, eens in de vier jaar en er kan worden ingesproken bij commissies en inderdaad petitie's kunnen worden ingediend. Burgers kunnen zienswijzen indienen over projecten en besluiten, en er kan bezwaar worden gemaakt tegen vergunningen. En er is een ombudsman. Als de democratie ergens behoefte aan heeft, dan is dat aan referenda tot een wijk- en straatniveau. En daarnaast moeten we toe naar een gekozen burgemeester, rechter en een politief, zodat die kunnen worden afgerekend op hun daden. Dus ja, wij willen naar instrumenten die werken en instrumenten die iedereen ook een even grote kans geven, om zijn of haar stem te laten horen. Dus ja, bij ons is een beetje de vraag van, wordt iedereen op deze manier met deze experimenten ook voldoende gehoord?

01:15:00

Voorzitter: Bedankt. Ik zie een aantal mensen die wil reageren, maar ik ga toch eerst even naar mevrouw Jacobs van de VVD.

01:15:06

Mevrouw Jacobs: Dank u. Als ik een vraag wil stellen dan, de vraag van mevrouw Blauw, in ieder geval eerst tot mij wil nemen en beantwoorden, dan hoor ik eigenlijk dat u voor een veel meer democratisch gekozen functionaris bent, in plaats van voor democratische organen. Naast het democratisch orgaan wat er al is. Ik ben niet per se voor democratische functionarissen. Het is een gruwel voor mij, als je een gekozen rechter krijgt die bij een fout wordt afgezet, en met tomaten wordt bekogeld. Dus dan ben ik in ieder geval niet heel erg fan van. En ik kan me heel goed voorstellen, we hebben vijf experimenten gehad in deze gemeente, en we hebben ze net ook allemaal gehoord. En ze zijn ook allemaal heel anders. De ene heeft een heel groot budget en doet bijna het werk van, die krijgt ongeveer een wijkbudget om datgene te doen in de wijk. Tot een veel kleiner experiment, waarbij een wijkbedrijf wordt opgezet. En ik denk dat heel goed is, om ook te kijken van, at voegt wat toe? Want de spelregels voor alle vijf zijn volgens mij hartstikke anders. Wat je in ieder geval van alle mensen ziet, is dat de betrokkenheid in de wijk in ieder geval vergroot is. En wat mij heel duidelijk bijgebleven is van, een coöperatieve wijkraad, maar ook van het A-kwartier is dat het ook het doel en de verantwoordelijkheid en de onderlinge verbanden ook heel belangrijk zijn. Want je ziet ook dat het A-kwartier bijna een democratisch orgaan was. En in het kader van projecten heb je volgens mij altijd een doelstelling, en heb je een eindpunt wat het projectresultaat moet zijn. En als ik de bewoners van het A-kwartier hoor, dan hebben ze in ieder geval niet het projectresultaat vooraf gedefinieerd. Althans, er was geen consensus over. Dus dat zijn denk ik wel heel duidelijke leerpunten. En wat voor ons nu wel heel belangrijk is, is als je hiermee verder gaat, in welke vorm en welke varianten dan ook, zorg wel voor een goede afspiegeling in de wijk. Dat je niet de president, de directeur en de commissaris van de buurt als vervangende mensen hebt, maar dat je daadwerkelijk ook de echte afspiegeling krijgt. En ja, dat is bij de coöperatieve wijkraad wel deels gebeurd, waarbij daar natuurlijk weer het dilemma was van de bewonersorganisatie. Dat zijn mensen die weten van toeten noch blazen, en die moeten opeens hele belangrijke besluiten nemen. Dus

dat zijn nog wel spannende dilemma's om met elkaar over na te denken, hoe we dat goed vorm kunnen geven. En ik denk dat heel belangrijk is welk experiment we dan ook doen, dat het door de bewoners gedragen is. Het moet zeker geen speeltje van ons zijn, want wij neerleggen.

01:18:02

Voorzitter: Dank u wel. Ik zou toch graag eerst even naar het CDA willen voor woordvoering, om iedereen de gelegenheid te geven om een bijdrage te leveren.

01:18:13

Speaker 2: Ja bedankt Voorzitter. Er mag overigens wel vragen gesteld worden over wat ik zeg. Ik heb heel veel mooie dingen gehoord. Ik kan me voor een deel aansluiten bij mevrouw Jacobs van de VVD. Wat ik nog niet heb gehoord vandaag, en dat wil ik wel meegeven aan het college, is dat als je iets optuigt waarin een soort van invloed uitgeoefend kan worden, dat je het laagdrempelig moet houden. En dan bedoel ik niet alleen in de moeilijkheid van de structuur, maar ook in de tijd. Op het moment dat het heel veel dagdelen van mensen gaat vragen om te participeren dan haken ze af. Dan doen alleen de mensen het, die het echt heel erg leuk vinden, en dan haakt misschien iemand die het best wel lastig vindt, af. Dus dat wilde ik aangeven. Wat mijn fractie ook een goed idee vindt is, dat de mensen die in zo'n wijkraad en dergelijke zitten, verantwoordelijkheid krijgen over budgetten, en dat ze daarin dus ook keuzes mogen maken, die misschien wel afwijken van het coalitieakkoord. Ik denk dat dat juist de kracht is dat je dus echt iets kan zeggen over je woonplaats. Ja, die transparantie vind ik heel belangrijk vanuit de gemeente. Dat je aan het begin duidelijk definieert wat de rol is die mensen hebben, wat de ruimte is welke ze kunnen innemen, en dat je ook duidelijke afspraken maakt over de oplevering, en als iets wel of niet kan leg dan ook goed uit waarom. Dus communiceer ook als het nodig is een 'nee' met een duidelijke uitleg, want uiteindelijk hebben mensen daar dan wel weer draagvlak voor. En tot slot, het laatste punt wat ik nog wil aandragen, is dat toch ook al gebleken is, dat als er te weinig ondersteuning is, dat mensen ook af kunnen haken. Ik denk dat er altijd gekeken moet worden van, waar komen mensen niet uit? En dat er waar nodig ondersteuning ingezet moet worden om het project te laten draaien.

01:20:24

Voorzitter: Dank u wel. We hebben meneer Duit nog niet gehoord. En meneer Visser is er ook nog, online. We gaan eerst naar de heer Duit; Student en Stad.

01:20:37

De Heer Duit: De heer Loopstra noemde net ook al even hoe lastig het is om de gehele bevolking te betrekken bij dit soort projecten. En mevrouw Jacobs ging er ook al even op in. Omdat er gewoon heel weinig mensen politiek geïnteresseerd zijn. Dat is waar het verhaal van de heer Loopstra simpelweg een beetje op neer kwam. En daar wil ik het eigenlijk over hebben, want er zijn toch twee, semi drie doelgroepen die best wel ondervertegenwoordigd zijn in de democratische experimenten die wij gehad hebben de afgelopen vijf jaar. En dat zijn tieners en twintigers en de, zoals in het stuk genoemd, oudere ouderen. En we kunnen ons toch niet voorstellen dat die zich niet onder de inwoners begeven. Er zijn natuurlijk wel wat uitzonderingen op. Twee uitzonderingen zijn Juridisch Loket binnen het werkbedrijf Selwerd, en ook het wijkrestaurant Duindoorn. Alleen is dat vooral het geval, omdat dat

onderin een studentenflat zit volgens mij. Maar goed, de conclusie dat die doelgroepen ondervertegenwoordigd zijn, worden ook in het rapport overal getrokken. Binnen het CWR wordt de mogelijkheid voor een jongerenraad genoemd, binnen de wijkdeel de Weijert wil men vooral meer deelname van jongeren en oudere ouderen. Bij wijkbedrijf Selwerd noemt men: 'Besteed aandacht aan deelname van jeugd aan activiteiten'. En aan het einde van het stuk wordt het als geheel samengevat als: 'Het vraagstuk jongeren.' Wij hebben bij aanvang van het democratisch experiment al aangegeven, dat wij verwachtten dat de deelname van jongeren een pijnpunt zou gaan worden. Als jongeren niet specifieke targets zouden worden. De belevingswereld van jongeren is immers vaak volledig anders. Een pijnpunt is het nu dan ook. En dat is heel erg jammer, want we missen in de verslaglegging is, in hoeverre en op welke manier getracht is jongeren te betrekken en hoe we dat in het vervolg anders gaan doen. In hoeverre is er bijvoorbeeld contact gezocht met Wijs om raad en daad in te winnen? In hoeverre is er contact gezocht met studentenorganisaties of konden zij helpen bij de zoektocht naar de jongere deelnemers? Datzelfde geldt eigenlijk voor de onderwijsinstellingen. In hoeverre zijn die meegenomen? Is er eigenlijk überhaupt een zoektocht geweest, specifiek om die doelgroep te betrekken? We begrijpen natuurlijk dat het best moeilijk is om jongeren te bereiken, vooral als het gaat om deelname. We weten echter ook, dat er best wel veel jongeren zijn die, als ze weten van dit soort initiatieven, er best oren naar hebben om actief deel te nemen. Vaak zijn het dan partijen als Wijs, studentenorganisaties en onderwijsinstellingen, die precies die mensen aan kunnen wijzen die interessant lijken om te doen, en die mensen ook echt kennen.

01:23:13

Voorzitter: Meneer Koks wil u graag een vraag stellen.

01:23:20

De Heer Koks: Het betrekken van jongeren in buurten en wijken, vindt u dat niet met name ook een taak voor jongerenwerk, wat in die wijken plaatsvindt? Die hebben de contacten met de jeugd. Die kunnen in wisselwerking met die jongeren bekijken van wat er voor hen nodig is en wat de wensen zijn.

01:23:36

De Heer Duit: Ik vat uw vraag iets anders op. Misschien weten die jongerenorganisaties, jongeren die daaraan deel willen nemen. Want dat lijkt me natuurlijk het ultieme. Het is mooi als er een doorgeefluik is in een jongerenwerkorganisatie. Maar volgens mij wil je dat die jongeren gewoon zelf om tafel zitten.

01:23:51

De Heer Koks: Maar heeft u dan het optimistische beeld, dat in de coöperatieve wijkraad Oosterpark, dat daar zeventien- en achttienjarigen mee gaan draaien om over hondenpoep en dat soort zaken aan de praat te gaan?

01:24:04

De Heer Duit: Misschien niet per se hondenpoep. Maar er zijn ongetwijfeld meer zaken die jongeren aangaan. Ik hoorde een van de bewoners al, jongerenoverlast noemen. En het lijkt me geweldig als jongeren daar zelf over meespreken. Dat lijkt mij het doel van dit soort wijkorganisaties.

01:24:19

Voorzitter: Meneer Loopstra.

01:24:19

De Heer Loopstra: Ik moet de heer Koks even tegenspreken, want we hebben een heleboel jeugd gehad bij een coöperatieve wijkraad. Dat ging over hun soosgebouw. Daar zijn we met z'n allen geweest. En toen hebben we er uitgebreid over gepraat. Dus ik bestrijd dat u dat zegt.

01:24:32

De Heer Duit: En loot dan vervolgens een aantal van die jongeren de volgende keer ook in die wijkraad zelf, lijkt mij. Het was een uitgebreid verhaal en veel afzonderlijke vragen, waarvan sommigen technisch. Desalniettemin, zijn we heel benieuwd naar de antwoorden van het college. En vooral wat er gedaan is om jongeren te betrekken, en wat we in de toekomst gaan doen om de jongeren daadwerkelijk.

01:24:56

Voorzitter: Dat is denk ik goed overkomen. De heer Melis van 100% Groningen, wilt u nog iets aan ons of aan het college meegeven?

01:25:20

De Heer Melis: Ik ga de helft van de woordvoering gewoon schrappen, vanwege de tijd. Maar in het kort, we zijn vol lof over iedereen die betrokken is bij deze projecten en die het mogelijk gemaakt heeft. We hebben wel wat dingen die we mee willen geven inderdaad, zoals gevraagd, wat betreft de uitkomsten en ook de toekomst. We zien fundamentele verschillen in de manier waarop de inwoners worden betrokken bij de verschillende experimenten. Waar de meeste projecten zijn begonnen met kartrekkers die al ook op elkaar zijn ingespeeld en die zichzelf kunnen managen, is de coöperatieve wijkraad een heel stuk directer in een poging om via een loting echt een representatieve raad te creëren. Hierbij lijkt alsnog een gevreesde situatie te ontstaan, waarbij het verschil in standvastigheid van verschillende inwoners, verschillende participanten, ertoe leidt dat je alleen nog de vergadertijgers overhoudt. De evaluatie benoemt het ook, en geeft ook aan dat het beter scheppen van een verwachtingspatroon hierin al kan helpen. Wij vragen ons daarbij af, of het misschien beter is om regelmatigiger te rouleren. Net genoeg om mensen mee te laten draaien tot het einde van de projecten waarbij ze betrokken zijn, maar niet lang genoeg om het geduld van deelnemers te beproeven. In ieder geval een verkenning tot verschillende oplossingen ontbreekt het wat ons betreft nog steeds aan de bevindingen. Een ander punt is, hoe zorg je ervoor dat er een gezonde aanwas blijft van vernieuwende ideeën. En de drempels voor het indienen van deze ideeën zo laag mogelijk blijft? De Stem van Groningen is hiervoor bijvoorbeeld een heel mooi platform. Je hoeft het niet uit de weg te gaan, om een contactpersoon te zoeken, een gesprek aan te gaan. Maar ook hierbij zien we het gevaar dat wanneer de nieuwigheid van de Stem van Groningen er vanaf is, er te weinig verkeer komt om elkaars ideeën te beoordelen. Is het mogelijk, om bijvoorbeeld via sociale media, te investeren in een goed bereik en dat mensen getriggerd blijven om de website te blijven bezoeken en ideeën te blijven beoordelen. Verder, het is een grondig onderzoek geworden waarvoor complimenten, maar we missen toch iets. Namelijk, de bevindingen van de wijkbewoners. Het onderzoek benoemt zelf ook, dat zij alleen gesproken heeft met mensen

die betrokken zijn bij de experimenten. Dan zijn er al een hele hoop. Maar we zijn ook heel benieuwd naar de bevindingen van de wijkbewoners. Wat is voor hen de toevoeging van het experiment in een wijk geweest? En hoe voelen zij zich daarbij betrokken, of juist niet. Weten zij dat het loopt, en dat ze er terecht kunnen. Dat missen we nog in het onderzoek. Als laatste, het onderzoek geeft geen antwoord op de vraag, hoe deze experimenten hebben bijgedragen aan democratische vernieuwing. Hij geeft dus zelf ook aan. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Ziet zij daarin een verandering? En ik wil toch één ding benoemen, die eigenlijk in mijn introductie voorkwam: de stem van Groningen. Dat is wat ons betreft ook een eigen zesde experiment, dat je los kan zien van de rest. En ook dat zouden we graag als een los experiment verder uitgewerkt willen zien. Dank u wel.

01:28:14

Voorzitter: Mevrouw Paulusma wil u graag iets vragen.

01:28:16

Mevrouw Paulusma: Nee, ik wilde eigenlijk al veel eerder wat vragen, maar misschien wil mijnheer Melis daar ook antwoord op geven? Mevrouw Jacobs had net, u refereerde aan de inspraak van het A-kwartier. Wat mij heel erg trof aan die mevrouw, die zei namelijk: 'Ik wil wel ambtenaar worden'. En ik dacht nou, volgens mij is dat een van de mooiste uitspraken van vanavond. Omdat zij volgens mij ook, en dat kan ik natuurlijk nu niet bevestigen, heel erg gedreven werd door het idee dat, waar we het vanavond ook over hebben, niet zozeer alleen over die experimenten gaat, maar vooral ook over houding en gedrag en hoe we met elkaar omgaan. En ik vroeg me af of mevrouw Jacobs dat ook zo had herkend, en of we, als we dan zeggen: 'Dit heeft ook heel erg met houding en gedrag te maken en de relatie.' Of de lessons learned; de geleerde lessen meneer Koks, of we die ook op andere domeinen zouden kunnen toepassen. Bijvoorbeeld in het zorg of onderwijs, of wellicht wel met huurders meneer Koks. Daar ben ik wel benieuwd naar.

01:29:16

Mevrouw Jacobs: Ja, ik denk dat het altijd goed is, dat je niet alleen maar over mensen praat, maar ook met mensen praat. En ook inderdaad de ervaringen toetst en daar ook het een en ander mee doet. En dat die mevrouw inderdaad zei: 'Ik zou wel ambtenaar willen worden.' Dat greep mij ook wel heel erg aan. En ze zei natuurlijk ook: 'Want een ambtenaar moet meer naar buiten treden.' En dat heb ik ook wel gehoord. En dat ze zeiden van: 'Ja, we gaan met elkaar in een hokje zitten en we gaan bedenken wat goed voor hun is.' En ik had het idee dat zij inderdaad niet zou bedenken wat goed voor hun is, maar zij zou met hun bespreken wat goed voor hun is. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Ik weet niet meer wie het zei, maar iemand zei net: 'We hebben ook gewoon een stedelijk belang. We hebben ook soms dingen die niet kunnen, en dingen die wel moeten.' Dus die balans is denk ik ook altijd heel goed om als vertegenwoordiger van een gemeente ook heel goed mee te nemen. En zij zei ook: 'Een verkeerde boodschap durven brengen.' Want dat is het ook. 'Dat is leuk wat jullie willen, maar dat gaan we dus niet doen, om reden A, B en C.' Dat is ook het gesprek aangaan. Dat is niet alleen maar dingen beloven en dingen organiseren, maar ook onmogelijkheden soms kenbaar maken.

01:30:26

Mevrouw Paulusma: En zou dit dan bijvoorbeeld ook toepasbaar zijn, want het gaat nu heel

erg over de rol burger-overheid. Wat moeten we als gemeente anders doen? Maar ik hoor ook vaak ouders klagen over dat ze geen inspraak hebben, dat er een hele hoop gebeurt. En dan zeggen wij heel vaak: 'We gaan er niet meer over.' Zou dit dan ook iets zijn om te kijken, of we dit deel kunnen laten worden van ons gemeentelijk handelen, maar dan ook op andere onderwerpen?

01:30:51

Mevrouw Jacobs: Ja, maar dat is volgens mij ook van, kijk naar wat je doet en doe je het goed. En hoe kun je het beter doen, en neem je ervaringen mee. Dat zou wat mij betreft gewoon in je PDCA-cyclus moeten zitten. En ik weet dat dat te weinig is. Maar het is natuurlijk wel bijzonder, als je zegt: 'Om te kijken wat het effect van ons handelen is.' Om daar te zeggen: 'Daar moeten we een experiment voor starten, en dat zouden we eigenlijk [onhoorbaar] ook moeten.

01:31:14

Voorzitter: Voordat we naar de werkers van het college gaan, wil ik de heren Koks en Sietsma even het woord geven. De heer Koks, of Sietsma gaat uw gang.

01:31:25

De Heer Sietsma: Ik ondersteun het pleidooi van mevrouw Jacobs van harte, maar ik zou het eigenlijk nog wel breder willen trekken. Niet alleen kijken naar het gedrag van ambtenaren in het kader van deze experimenten, maar ruimer. Want er zijn natuurlijk allerlei dingen die de gemeente gewoon doet in een wijk. Waar als het goed is, bewoners dan een briefje over krijgen. Terwijl ze zich afvragen: 'Waarom mocht ik daar niks over zeggen?' Dus ook helemaal buiten de formele structuren waar we het nu over hebben, zou ik dan ook willen pleiten voor een basishouding van luisteren en gedachten en ideeën ophalen. En ik zou nog wel heel graag willen pleiten voor het laten doorlopen van deze experimenten, en het onderzoeken in hoeverre de bevoegdheden verruimd kunnen worden. En ook heel graag zien dat het college nadenkt over uitwerking van die experimenten in de dorpen. Want ik denk dat daar grote kansen liggen, om met dit soort instrumenten de betrokkenheid van het dorp bij de gemeente te vergroten.

01:32:34

Voorzitter: Meneer Koks.

01:32:37

De Heer Koks: Ik wil nog even wijzen op die conclusies en aanbevelingen die de bewonersorganisatie Oosterpark heeft getrokken. Dat zijn er zestien in totaal. Ik zou vooral aan college willen vragen om daar ook eens even serieus naar te kijken. Vervolgens heb ik nog richting de heer Loopstra, die het had over de coöperatieve wijkraad, een vraag. Even gewoon heel pragmatisch, los van allerlei principiële uitgangspunten en ideologische standpunten. Hoe vindt u die ondersteuning van de coöperatieve wijkraad over die twee jaar? Die heeft heel geld gekost. De ambtelijke ondersteuning, allerlei onderzoeken die uitgevoerd zijn, activiteiten die ontplooid zijn met geld van de coöperatieve wijkraad, dat heeft veel geld gekost. Ik geloof drieënhalf, vier ton bij elkaar over die hele periode, als je ook de ambtelijke inzet erbij neemt. De vraag is: 'Als u nu terugkijkt naar de resultaten van de afgelopen twee jaar, en die investering van drieënhalf ton, vindt u dat in balans met elkaar?

En als u dat met elkaar in balans vindt, vindt u dat ook alle dertig andere wijken van de gemeente Groningen kunnen zeggen: 'Hartstikke mooi, doe ons dat ook. En dan gaan wij daar ook mee aan de slag.'

01:33:57

De Heer Sietsma: Dit vraagt wel even om een lang antwoord Voorzitter. Want het is natuurlijk zo, dat dit een experiment was in één wijk om te kijken: 'Is dit wat.' An als het wat is, dan kun je het ook in de dorpen en de wijken verder uithollen. Er zitten gewoon elementen in die coöperatieve wijkraad, waarvan je denkt: 'Ja, daar kun je in een andere wijk ook wat mee. Maar als u het heeft over, ja het kost drieënhalve ton, ja dat is gewoon zo geweest. Deels is het een budget van de wijkraad zelf, en zo'n gebiedsteam heeft zich hiervoor ingezet. Maar u moet zich wel realiseren, als het gebiedsteam zich niet had bemoeid met een coöperatieve wijkraad, had hij zich gestort op de bewonersorganisatie of andere projecten. Dus dat geld was echt wel uitgegeven, meneer Koks.

01:35:03

Voorzitter: Goed. Laatste vraag van mevrouw Blauw.

01:35:07

Mevrouw Blauw: Ik wil eigenlijk nog even het college ook wat meegeven van, wat ik ook al aangaf, dat wij refereren tot op wijkniveau, dat is voor ons de basis. Daar kunnen burgers wat mee. Dan zijn zij samen degenen die de macht hebben. Maar wat wij ook nog willen meegeven, is dat wij door alle experimenten in Nederland bijna een universitaire studie bestuurskunde nodig hebben, om alles te kunnen begrijpen. En de PVV vindt eigenlijk dat die het experimenten begrijpelijk voor iedereen moeten zijn, dus hartstikke inclusief.

01:35:56

Voorzitter: Dank u wel. Constateer ik, dat ik als uw Voorzitter, heel optimistisch aan het gesprek begon, en dat het echt totaal niet lukte om dat in goede banen te leiden, maar dat er toch heel veel zinnige dingen zijn gezegd, waar het college nu op gaat reageren.

01:36:32

Speaker 1: Ik wil eigenlijk twee dingen vooraf zeggen, waarvan ik denk dat het goed is. Ik ben nu bijna zeven jaar wethouder in deze gemeente, daarvoor vier jaar gemeenteraadslid geweest, en ik vond vanavond een van de meest waardevolle en betekenisvolle politieke gesprekken die ik in al die jaren meegemaakt. En dat zit in de openheid van dit van dit gesprek, het oprechte doorvragen waarbij ook partijpolitiek nog nooit zo afwezig is geweest, als ik dat vanavond heb gezien. En volgens mij is dat precies de toon die erg aansluit bij wat die mensen die we net in die digitale gesprekken hadden, ook van ons vragen is. Dus laten we nou samen dingen mogelijk maken, in plaats van bezig zijn met de verschillen te creëren. Dus ik vond dat ontzettend mooi. En u zei Voorzitter, dat u dat in goede banen had geleid, ik vind ook dat u dit excellent geleid heeft. Dus dat vooraf. Dank jullie wel. Ik vond het ontzettend leerzaam. Tweede wat ik wil zeggen is, we hebben net een aantal bewoners gesproken, en soms kan het lijken in de buitenwereld of die mensen deelnemer zijn van een experiment, of dat kost allemaal geld. Dat mensen die we net hier allemaal aan het woord hebben gehad, zijn de mensen die meewerken aan die vijf experimenten. Dat is het weefsel van die wijk, die maken zoveel dingen mogelijk, en vaak ook nog op vrijwillige basis. En dat

kunnen we volgens mij niet genoeg benadrukken, en daar zijn we het volgens mij ook allemaal over eens, dat zonder deze mensen deze experimenten niet hadden bestaan en we ook lang niet zo ver waren geweest in alle resultaten. Dus die verdienen daar echt ontzettend veel dank en waardering voor. Nou, dat was de inleiding vooraf Voorzitter. Wat het college betreft, we hebben experimenten gehad, interessante lessen, maar wat is nou het vervolg? Hoe gaan we nu verder? We hebben u eerder een brief gestuurd, dat wat ons betreft de volgende stap is, om de lessen van de experimenten door te vertalen naar een Gronings model van decentrale organisatie en zeggenschap en besluitvorming. Een beetje een werktitel, maar daar gaat het over. Hoe gaan we dit nou verder brengen in Groningen? En niet alleen maar in die vijf wijken van deze experimenten, maar eigenlijk overal. Wat het college helder is, is dat geen wijk is hetzelfde. Dus er gaat niet één model komen die zegt: 'En zo gaan we het overal doen. En u moet het dan maar doen.' Dat gaat niet gebeuren. Wijken, is ook de les van de heer De Graaf en ook van mevrouw Bakhuis, zowel vanuit de CWR kantoor als vanuit de bouw: laat die wijken daar nou zelf over aan zet, over hoe zij het willen organiseren. Vinkhuizen is anders dan Reitdiep, dan Helpman, dan Haren dan Noordlaren. Het is allemaal anders. Die moeten anders organiseren. Dus dat staat in ieder geval voorop. Er komt geen blauwdruk. Wat er wel komt, en dat is ook door u gezegd, is er moet een hele heldere rol en taakomschrijving zijn. Wie pakt nou welke rol? Welke bevoegdheden horen daar dan bijvoorbeeld bij? Waar richt het zich wel op? Waar gaat het niet over? Welke rol speelt men daarbij? Dat moet heel erg helder zijn, want anders leidt dat, en dat zie je bij experimenten ook, als de verwachtingen aan de voorkant niet goed georganiseerd zijn, niet goed gemanaged zijn of beheerst zijn, dan gaat het later mis. Dus dat is essentieel. Dat is dus één. Wat het college betreft, zal er altijd bij al die experimenten, of alle doorvertalingen van hoe we het met elkaar gaan inrichten in al die wijken, representativiteit is belangrijk en inclusiviteit is belangrijk. En dat zijn twee verschillende dingen. Want representativiteit gaat erover of het ook echt de hele wijk vertegenwoordigt, worden alle stemmen daarin meegenomen, in de oordeelsvorming of in de gesprekken daarna. En de andere is inclusiviteit. En dat gaat over wat hier ook net gezegd werd: 'Dat iedereen ook gewoon mee kan doen.' Als jij mee wilt doen, dat het dan mag. Twee verschillende dingen die allebei geborgd moeten zijn, afhankelijk van de rol die die wijkorganisatie neemt. Want er zijn natuurlijk organisaties die zeggen: 'We geven de gemeente gewoon een paar dingen mee. Dat is onze rol.' Er zijn ook anderen. Ik ken de wijk Hoogkerk goed, die zegt van: 'Wij kunnen eigenlijk voor heel groot deel die wijk zelf wel besturen.' En dat verschilt heel erg. Maar daar hoort dus ook een andere verwachting bij. Op het moment dat je in Vinkhuizen zegt van: 'Wij voelen ons helemaal niet comfortabel om die mensen allemaal te vertegenwoordigen.' Die zeggen: 'Wij vinden het gewoon mooi om een aantal mooie dingen te organiseren hier.' En daar horen andere verwachtingen bij als het gaat over representativiteit en inclusiviteit, op het moment dat je die pretentie niet hebt, dat je voor de hele wijk spreekt. En dat moeten we dus ook per wijk goed bekijken. Een ander punt, en dat is ook genoemd, is dat er sprake moet zijn van enige mate van realisatiekracht. Mensen moeten dingen voor elkaar kunnen krijgen. Er moet ondersteuning zijn, er moet een planvoorbereiding komen, als men zegt: 'We willen dit' dan moeten we daar ook iets mee kunnen. Dat moet mensen niet een halfjaar zitten te wachten, tot er een keer een projectleider vrij gemaakt is. En er moet ook iets van budget zijn. En dat moet ook

weer in overeenstemming zijn met wat de wijk zelf wil. Laatste punt is, dat ook in al die wijken sprake zal moeten zijn van een soort van lerende organisatie. Dus het idee is nooit af. Het idee is nooit optimaal, ga aan de slag. Elk jaar blijven we bezig hoe het nog beter kan, hoe we nog meer mensen kunnen betrekken, hoe we dat nog beter kunnen doen. En daar hoort ook bij, welke rol de raad daar eigenlijk in wil spelen. Gaan we in een coöperatieve wijkraad ook echt meepraten, mee besluiten? Of zijn we gewoon vooral betrokken, luisteren we, we blijven goed op de hoogte. Dat kan ook overal anders. Dus waarschijnlijk gaat het zo'n type aanpak worden. En dan nog eventjes ingaand op een aantal punten die hier heel terecht genoemd zijn: de dorpen. Daar moeten we ook absoluut iets, want het speelt daar ook. Mijn indruk is, toen ik nog wethouder Sport was, ben ik een keer rondgeleid in de voormalige gemeente Ten Boer. Ik was ontzettend onder de indruk van het zelfsturend vermogen van de dorpsgemeenschap. En dan heb ik eigenlijk niet het idee van: 'Oh daar moeten we allemaal met democratische vernieuwingsexperimenten dat aanwakkeren, nee volgens mij moeten wijken van wat daar al is: een hele rijke traditie, waar wij in Groninger stad nog heel veel van kunnen leren, en die we eigenlijk moeten zien te versterken. Maar het speelt daar ook. Wat alle raadsleden hebben gezegd dat klopte helemaal. Dan zei meneer Sietsma denk ik iets heel terecht over structuur. We moeten het niet alleen over structuren hebben, en daar ben ik het helemaal mee eens. Maar we moeten het daar ook over hebben. Dus we moeten het niet alleen over structuren hebben, maar we moeten het daar ook over hebben. Want dat raakt namelijk gewoon aan, hoe wij de boel verdeeld hebben hier in deze gemeente. Wie doet wat? Wie gaat nou eigenlijk waarover? Want mensen die qua energie leeglopen op samenwerken met de gemeente, dat is omdat ze niet een goede plek hebben in die structuren. Dus als we die mensen daar ook echt wat ruimte willen geven, zullen we ook naar de structuur moeten kijken. Niet dominant, maar daar moeten we ook naar kijken. En dat moeten wij hier regelen. Moeten wij samen met elkaar regelen. Dus dat moeten we ook absoluut doen. Ontzettend belangrijk punt. Heeft u ook gezegd, en iks ook wat mevrouw Klaver uit het A-kwartier zei, is de organisatieontwikkeling. Een van de doelen die wij natuurlijk ook hadden, met het gebiedsgerichte werken en met de democratische experimenten was om onze organisatie op een andere manier te laten werken. Met de gebiedsteams als vooruitgeschoven post. En ik ben het ontzettend blij dat dat ook zo letterlijk is benoemd vanavond. Maar dat zijn echt onze ogen en oren, onze vooruitgeschoven post in die wijk, waar mensen niet alleen maar met heel veel inzet, maar ook met heel veel plezier met mensen daar aan de slag zijn. En daar moeten we meer mee doen. Alleen, wat we ook zien bij de gebiedsteams, is dat het gevaar kan bestaan, dat een ander deel van organisatie denkt van: 'Oh gebiedsgericht, dan moet u daar zijn. Daar hebben we een team voor. Dan moet u daar zijn. Dat is niet voor mij, want ik zit niet in het gebiedsteam.' En de grote opgave die we nu hebben, en die organisaties hebben, is veel aan verandering onderhevig. Is dat we eigenlijk proberen die gebiedsgerichte blik, dat we die in de hele organisatie een plek willen laten krijgen. We voeren op dit moment ook al een gesprek met de raad over de begroting, dat we eigenlijk af willen van de programmastructuur en veel meer naar een opgave gerichte structuur. Het lijkt allemaal financiële techniek. Maar ht gaat eigenlijk hierover: dat we ophouden om, want dat doen wij ook, collegeleden, raadsleden, wij bespreken de wereld nog vaak als ingedeeld in wonen, werken en verkeer. En laden ook op die manier allemaal vraagstukken naar het college, en

het college de organisatie in. Dus ik maak niemand een verwijt, maar dat is hoe het gaat. En als we programmatisch blijven werken volgens die silo's, dan gaan mensen in de wijken dat merken. En daar lopen ze dus tegenaan. Dat zal ook anders moeten. Dus we moeten ook een aantal dingen in de organisatie, maar ook bij onszelf, moeten we veranderen om ervoor te zorgen dat we ook echt die cultuur, want daar gaat het uiteindelijk om. Want daar gaat het om. Hoe gedragen mensen zich daadwerkelijk als ze met een inwoner in gesprek zijn? Wij moeten ons afvragen, in welke mate wij onze organisatie ook in staat stellen om dat goed te doen. En dus dat is ook gewoon zorgen dat er genoeg mensen zijn, dat ze ook ruimte krijgen, dat ze niet meteen met de vingers tussen de deur gaan, als er een keer ergens een foutje wordt gemaakt. Of die ambtenaar die lef toont, dat hij dan niet meteen allemaal gedonder krijgt als het dan een keer niet helemaal goed gaat. Dat zijn allemaal vraagstukken die daarbij horen. En er hoort ook bij, dat is een onderwerp waar ik me heel veel mee bezighoud: 'Hoe krijgen we ook meer snelheid in ons handelen?' Onze handelingsnelheid zal ook omhoog moeten om mensen te blijven betrekken. Communicatie is ontzettend belangrijk. Ook een mooi punt denk ik, om daar de wijk organisaties mee te ondersteunen. Dus ik denk dat dat nog iets is, waar we echt op moeten inzetten. Ja, dan nog een aantal andere punten die zijn genoemd. Die gingen bijvoorbeeld over het betrekken van de jongeren. Dat verschilt heel erg per experiment, hoe dat gegaan is. Niet overal was de doelstelling overigens, om ook jongeren te bereiken. Dat verschilde eigenlijk ook nog. Maar er moet juist overal sprake zijn van inclusiviteit. Ook op dat soort dingen, met extra inzet op groepen die uit zichzelf minder komen. Want dat hoort daar, wat het college betreft, absoluut bij. Voorzitter, hoe ziet het er nu verder uit? Met de ingrediënten van dit waardevolle gesprek van vanavond, gaan wij verder als college. Wij komen met een voorstel op hoe we hiermee verder gaan. Dat gaat over hoe we met de wijken omgaan? Dat gaat ook over hoe wij met de organisatie verder gaan. Waarbij we ook, de Stem van Groningen, een grote plek in zullen gaan geven. Maar ik ben na vanavond bijzonder blij met de stappen die we ook gezet hebben, om onze blik als raad en college te verruimen, op hoe wij hiermee verder gaan. Dus ik ben hoopvol. We zijn er nog lang niet. We zullen er nog een stevige discussie over moeten voeren, want er zitten allerlei dilemma's nog steeds in. Maar daar moeten we volgens mij niet bang voor zijn, maar dat gesprek gewoon ook hier weer met elkaar aangaan. Dus dank voor vanavond en we komen met een voorstel bij u terug.

01:46:34

Voorzitter: Dank voor deze mooie samenvatting van heel wat dingen die gezegd zijn. Er zijn twee mensen, drie mensen, die iets kort wat willen meegeven aan het college denk ik niet. De heer Koks.

01:46:43

De Heer Koks: Ja, Voorzitter, hoe neemt de wethouder de opvattingen en ervaringen van bestaande bewonersorganisaties mee in dit hele verhaal? Want ik hoor u toch een beetje uit het B&W kamp, vertellen. Maar ik ben benieuwd hoe dat gevoed wordt?

01:46:59

Speaker 1: Voorzitter, wij hebben u eerder een brief gestuurd, waarbij de aanleiding is dat wij hebben een bewonersconvenant. Die is al best wel oud, die is van een tijdje terug. Eigenlijk zou die eens wat geactualiseerd moeten worden. Gewoon aan deze tijd. Dat

betekent niet dat de organisaties aan deze tijd moeten worden aangepast, maar vooral de manier waarop we samenwerken. En dat hoort hier natuurlijk gewoon bij. Dus als wij het gesprek met de wijk aangaan over, hoe gaan we dat doen? Ja, daar zit die bewonersorganisatie vaak als eerste bij aan tafel, omdat met ons mee vorm te geven. In ieder geval de wijk, is die bewonersorganisatie nog steeds ons eerste aanspreekpunt als het gaat over hoe we dit verder gaan inrichten samen.

01:47:31

De Heer Koks: Maar dat bedoel ik niet. Ik bedoel, u gaat nu een collegestuk ontwikkelen. Hoe neemt u de ervaringen en opvattingen van bewonersorganisaties daarin mee? Waar lopen zij tegenaan? We hebben nu die vijf experimenten, maar er zijn natuurlijk vijftwintig andere bewonersorganisaties.

01:47:46

Speaker 1: Wij gaan niet met een voorstel komen dat zegt: 'Nou in Hoogkerk gaat het zo...' Er komt een aanpak waarbij juist helemaal is doorspekt, met het idee dat die bewoners ons gaan vertellen over hoe zij het willen inrichten. We hoeven aan de voorkant niet de vragen van: 'Wat gaat u dan vinden?' Want het hele idee van die aanpak is dat juist de lead bij de wijken ligt, over hoe zij dat willen hebben?

01:48:08

Voorzitter: Het eerste punt wat gemaakt werd door de wethouder is dat er geen blauwdruk zal komen. Dat er maatwerk zal moeten worden geleverd. De heer Loopstra wil daar nog op reageren?

01:48:18

De Heer Loopstra: Ja, graag Voorzitter. Ik woon vanaf negentien vierenzeventig in de stad, en ik volg de gemeentepolitiek eigenlijk vanaf dat moment al. Toen passief, en nu ben ik actief. Wat mij opvalt is dat er allemaal trajecten zijn geweest. Het begon met Fonk, ook zo'n gemeentelijk iets, hartstikke mooi, maar het bleef dan daarbij. En nu wordt er ook gezegd van: 'Wij komen straks.' Ik hoop dat het college haast maakt. Want wil je voortborduren op deze vijf experimenten, dan moet dat snel gebeuren. Duurt het een jaar? Heb je een nieuw college straks en dan zijn er weer andere mensen met andere ideeën. Dus ik denk dat goed is om zo snel mogelijk voort te borduren op de vijf experimenten, en haast te maken. En dat wilde ik vragen, of het college dat wil gaan doen.

01:49:09

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

01:49:15

De Heer Van Zoelen: Ja, ik wil mij aansluiten bij wat de heer Koks zegt. Dit gaat dan over bewonersorganisaties, maar de wethouder refereert wel aan van, ik had het over: maak gebruik van bestaande structuren. En de wethouder zegt van: 'Dat doen we ook, daar komen we niet aan.' Maar ik ben wel benieuwd om in het voorstel, wat er gaat komen, om dan te zien van hoe ook structuren die er al zijn, waaronder de dorpsbewonersorganisaties hoe geënbod worden. Want het is wel belangrijk om die daarbij te betrekken.

01:49:46

Voorzitter: Ik heb het gevoel dat nu dezelfde vraag stelt als de heer Koks zojuist. Een laatste reactie van de wethouder, voordat wij deze mooie avond afsluiten.

01:50:01

Speaker 1: Voorzitter, ik zit te bedenken hoe ik de boodschappen van de raad, over dat we met dertig bewonersorganisaties moeten afstemmen en dat het allemaal heel snel moet, hoe we dat met elkaar gaan rijmen? Dat als ik het heb over de raad ie allerlei vragen aan het college stelt, en die soms ook wat tegenstrijdig zijn, hebben we volgens mij al meteen een te pakken. Dus ja, ik denk dat de aanpak van het college is, dat het verondersteld wordt, dat we dat met iedereen helemaal aan de voorkant moeten afstemmen. Dus het signaal is goed gehoord. Wij komen met een voorstel. En de heer Loopstra: 'Ja, daar zit haast bij.' En daar vraag ik ook van uw raad medewerking over. Want de reden dat we het hier nu pas over hebben, is omdat de vorige was afgezegd. Ook dat moeten we samen doen.

01:50:40

Voorzitter: Meneer Sijbolts.

01:50:42

De Heer Sijbolts: Dank Voorzitter. Om aan te haken op het laatste punt, of eigenlijk de oproep van de wethouder, om als raad ook aan te haken, heb ik de afgelopen weken...

01:50:56

Voorzitter: Moet het dan nog gezegd worden?

01:50:58

De Heer Sijbolts: Misschien wel goed om het te markeren, dat wij als raad een werkgroep gaan beginnen die samen met raad, college en gebiedsteams hierover gaat praten hoe we verder kunnen. En de wens was om dat snel te doen. Onder stoom en kokend water is alles mogelijk, maar niet te snel denk ik.

01:51:18

Voorzitter: Dank u wel voor deze toevoeging. Allemaal ontzettend bedankt voor dit gesprek. En wat mij betreft een mooie avond en we kijken uit naar een vruchtbaar volg.